בפרוס הפסח. מפרש בגמרא ט"ו יום לפרוס לגון פרוסה
פלגא לי' יום שלורגין בהלכות הפסח קודם הפסח
וכן עזאי לשמר [בכ"ט] נאמר מר' עקיבא לא פליג אלא באמר
הסמוך ליטן לבן עזאי לעולם חסר וקביעא ליה [1] זמנו לעולם בכ"ט
נאמר מאמע דערב פסח הוי בכלל
הני ט"ו יום לפרוס ופרקן קמא דר"ה
(דף ו.) נמי מאמע כן שמיום הפורים
מתחילין לדרוש ולא מקודם גבי הס
שיעורו שמעברין את השנה כל אחד
שהיו מומרים עד הפורים משום
דלורגין בהלכות הפסח קודם הפסח
שלשים יום ואתי לזלזולי בחמץ [2] מיום
הפורים קודם הפסח שלשים יום שמע
מינה לערב הפסח בכלל השלשים יום
וכן ר"ל ור"ש לשמרי בסמוך נאחד
בניסן מפרש בגמרא דסברי כמאן
דאמר שני שבועות שמע מינה [3] ערב
פסח מן המנין ותימה דקתני במילתא
דר' אלעזר ור"ש ואמה [4] [לא] אמרו
באחד בניסן מפרש שהוא י"ט ואתי
לפשר לעבר בי"ט לפיכך הקדימוהו
בכ"ט באלול והלא מן הדין הוא
[5] בשבת [6] (בחלול) דיום לשמן של
קהות ממנין שתי שבתות כמו ערב
פסח דעיקר מה שלורגין בהלכות
הרגל קודם לרגל אינו אלא מפני
[7] קרבנות כדמשמע פ"ק דע"ז (דף
ה:) לפיכך לפני חגיגן ג' ימים ותו
לא והתניא לורגין בהלכות הפסח
כו' [8] (ומשני) לדידן לפי' דוק שבעין
פסלינן להקרבה מיבעי [9] ג' יום
ועיקר לרגל בהלכות פסח אמה פסח
גופיה הגמחו ע"פ ולא אמה ימות
הפסח להא [10] נפקא פ"ק דפסחים
(דף ו:) משום דבעיי עומד בפסח
לשמן ומזהיר בפסח שני ועיקר
לשחיטת פסח שני נאמר בפסח שני
דשמי שבתות נאמר ועיקר לרגל
מבאחד בניסן ומבאחד בשבי שבי"ט קרבנות מרובין לשייר חגיגה
ומוספה ולא"ג דבעיי עומד בר"ח ומזהיר על [11] פסח הייט על שחיטת
פסח שבי"ד מ"מ לדורות ממה שיש להזהיר על כל פסח לא חשו
חכמים למהר יום לאחד בפסח יותר מבאחד ובגי שקלים קבעו
[12] חכמים זמן בר"ח אדר ולא חשו להקדים יום לאחד לפני ר"ח
כדי שיהו ל' יום שלימים כיון [13] שדבר מסור לב"ד של הבאת תמידין
ומרומה חדשה אע"ג דבמתניתין דסכה דייקינן לכוין החשבון [14] זמן
השמעת שקלים לעולם בחמד בחדר משמיעים על השקלים
ניתן

סבר לה [15]כר"ש דאמר יוצא דופן ולד מעליא
הוא [16]ודלא כר' יוחנן במחוסר זמן סבר לה
[17]כרבי שמעון בן יהודה יתום כגון שהשלח
קיים ור' יהושע למטעמיה דאמר אפילו שחט
את אמו והשלח קיים אין זה יתום העיד רבי
ישמעאל בן סתריאל מערכת לבינה לפני
רבי במקומנו מפשיטין את המתה ומלבישין
את החי אמר רבי נתנאל טעמא של משנתינו
[18] חזירין שבמקומנו יש להם ששים רבוא
קלפים בבית המסס שלו פעם אחת נפל ארז
אחד שבמקומנו ועברו שש עשרה קרונות
[19] על חודו [20] אחת פעם אחת נפלה ביצת בר
יוכני וטבעה ששים כרכים ושברה שלש
מאות ארזים ומי שדיא ליה והא כתיב [1]כנף
רננים נעלמה [2] אמר רב אשי ההוא מוזרתא
הואי: **מתני'** [3]א"ישלש גרנות למעשר בהמה
בפרס הפסח ובפרס העצרת ובפרס החג [4](והן
גרנות של מעשר בהמה) דברי ר' עקיבא בן
עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר באחד
בסיון בעשרים ותשעה באב ר' אלעזר ורבי
שמעון אומרים באחד בניסן באחד בסיון
בכ"ט באלול ולמה אמרו בעשרים ותשעה
באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא
יום טוב [5]ואי אפשר לעשר ביום טוב לפיכך
הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול ר' מאיר
[6] אומר באחד באלול ראש השנה למעשר
בהמה בן עזאי אומר האלולים מתעשרים
בפני עצמן [7]כל הנולדים מאחד בתשרי עד
עשרים ותשעה באלול הרי אלו מצטרפין
חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ר"ה
אינן מצטרפין חמשה לפני הגורן וחמשה
לאחר הגורן הרי אלו מצטרפין אם כן למה
[8] נאמרו שלש גרנות למעשר בהמה [9]שעד
שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט הגיע
הגורן לא ישחוט ואם שחט פטור: **גמ'** מאי
שנא תלת אמר רבה בר שילא [3] [4] לקבל חורפי
ואפלי וקייטי ומאי שנא בהני זימני אמר
רבי תנחום בריה דרב חייא איש כפר עכו
כדי

תשרי ולא עם בני חב. וטעמא מפרש בגמרא [סס] דמספקא ליה מי הלכה כרבי מאיר[5]
או כרבי שמעון בחמד בתשרי הלכך מתעשרין בפני עצמן: **כל הנולדין**
בו'. מתקן נרבי אלעזר ורבי שמעון לחמרי בחמד בתשרי דשם השנה
למעשר בהמה: **מצטרפין.** לכוונן לדיר אחד: **לפני הגורן.** מלמד שגם
גרנות שהן הגורן מפסיקין: **למה נאמר.** למאי הלכתא: **למטה ולשחוט.**
להמתלה בלא מעשר: **גמ'** [6]**נקבל חורפי ואפלי וקייטי.** שים בהמות שמבכירות
לילך קודם הפסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שהיו יולדות
עד בין עצרת לחג וכנגדם תיקנו חכמים זמנים אלו. תרבי בפרוס הפסח אפלי
בפרוס עצרת קייטי בפרוס החג. ואית דגרסי קייטי בפרוס עצרת ואפלי בפרוס החג:

רש"י בת"י

כדי

מכאן ועד סוף המסכת נמצא נוסחא אחרינא בכל הפי' של רש"י ז"ל שבידי ווי"ל
במקומינו. כשהבהמה מתה מחמת לידה מפשיטין אותה ומלבישין אותה בעורה:
אם החיה. הולד כדי שיתחמם ומעלה כאילו היתה אמו חיה: **נאמנה טענת של**
מצמינו. דוחקי מס"ה ל"ר יהושע אם השלח קיים אין זה יתום: **ועוד העיד**
שמעון שהבהמות שיולדו לו בין פרק לפרק
לריך לו לעשר כשיגיע הפרק למשיגיע
הפרק לא יאכל מהן לכתחלה מדרבנן בלא
מעשר אבל קודם לכן מותר למוכה בעלמא
הוא לעשר בהמותיו העשירי קודם מאחר
שקבל עליו אם אבל הרשות בידו לאוכלו
בלא מעשר אבל בהני שלשה זמנים הללייהו
מכשיר שלא יאכל לכתחלה בלא מעשר.
ובגמרא מפרש מאי שנא בהני זמנים ומאי
טעמא נקט לשון גרנות [נח.]: **פרוס.** מפרש
בגמרא [שם] כמה הוא. וטעמא דכל הני תנאי
מפרש בגמרא [שם]: **והן גרנות של מעשר**
בהמה. לטבולין שבהמות מדרבנן: **ואי**
אפשר לעשר כי"ט. כלומר שבת ויו"ט
שקרוב אצלך לקנות בסיקרא העשירי
וכי"ט אי אפשר מפני שטובח: **לשם שמנה.**
לחותן שנולדו קודם לכן אין נכנסין לדיר
להמעשר עם חותן שיוולדו מכאן ואילך
משום דהוי חדש ויבן: **החלוניס.** חותן
שנולדו בחלוז אין מתעשרין לא עם בני
משרי ולא עם בני חב. וטעמא מפרש בגמרא [שם] דמספקא ליה אי הלכה כרבי מאיר[5]
או כרבי שמעון בחמד בתשרי הלכך מתעשרין בפני עצמן: **כל הנולדין**
בו'. מתקן נרבי אלעזר ורבי שמעון לחמרי בחמד בתשרי לשם השנה
למעשר בהמה: **מצטרפין.** לכוונן לדיר אחד: **לפני הגורן.** מלמד שגם
גרנות שהן הגורן מפסיקין: **למה נאמר.** למאי הלכתא: **למטה ולשחוט.**
להמתלה בלא מעשר: **גמ'** [6]**נקבל חורפי ואפלי וקייטי.** שים בהמות שמבכירות
לילך קודם הפסח ויש בהמות שמאחרות עד בין פסח לעצרת ויש שהיו יולדות
עד בין עצרת לחג וכנגדם תיקנו חכמים זמנים אלו. תרבי בפרוס הפסח אפלי
בפרוס עצרת קייטי בפרוס החג. ואית דגרסי קייטי בפרוס עצרת ואפלי בפרוס החג:

זוירים שבמקומינו. לייטונא"ש כמו מזכת מהפך מהכל[6] : **קליפי עיים.** קליפה של עיים: **בית המסס.** בפי"ק של עיים: **על חודו.** זו אחד זו עברו
על עניו כעין שנפל שהיה עניו חד ועגול וכ"ש אם היה מסופה בגמורת בגון נסר היה יותר: **כר יוכני.** עוף גדול: **נטבעו ס' כרכים.** בחלונן ותלמון
שלה: ומי שדייא ליה. לביאתו לאיבוד: **והא כתיב כנף רננים נעלמה.** ולרבי' נעלמה טוטריקון במסכת מגמות בפ' ר' ישמעאל [סו:] **נזקקה טענת של**
מצמינו. דוחקי מס"ה ל"ר יהושע אם השלח קיים אין זה יתום: ועוד העיד
שמעון שבמקומינו יש להם ששים קלפים בבית המסס שלו פעם אחת נפל ארז
אחד שבמקומינו ועברו שש עשרה קרונות על חודו אחת פעם אחת נפלה ביצת בר יוכני וטבעה ששים כרכים ושברה שלש מאות ארזים ומי שדיא ליה והא כתיב כנף רננים נעלמה אמר רב אשי ההוא מוזרתא הואי: **מתני'** א"ישלש גרנות למעשר בהמה בפרס הפסח ובפרס העצרת ובפרס החג (והן גרנות של מעשר בהמה) דברי ר' עקיבא בן עזאי אומר בעשרים ותשעה באדר באחד בסיון בעשרים ותשעה באב ר' אלעזר ורבי שמעון אומרים באחד בניסן באחד בסיון בכ"ט באלול ולמה אמרו בעשרים ותשעה באלול ולא אמרו באחד בתשרי מפני שהוא יום טוב ואי אפשר לעשר ביום טוב לפיכך הקדימוהו בעשרים ותשעה באלול ר' מאיר אומר באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה בן עזאי אומר האלולים מתעשרים בפני עצמן כל הנולדים מאחד בתשרי עד עשרים ותשעה באלול הרי אלו מצטרפין חמשה לפני ראש השנה וחמשה לאחר ר"ה אינן מצטרפין חמשה לפני הגורן וחמשה לאחר הגורן הרי אלו מצטרפין אם כן למה נאמרו שלש גרנות למעשר בהמה שעד שלא הגיע הגורן מותר למכור ולשחוט הגיע הגורן לא ישחוט ואם שחט פטור: **גמ'** מאי שנא תלת אמר רבה בר שילא [3] [4] לקבל חורפי ואפלי וקייטי ומאי שנא בהני זימני אמר רבי תנחום בריה דרב חייא איש כפר עכו

הגהות הב"ח

(ע) גמ' על מודו פעם כל"ל ומיותא לחת נמקמך: (ב) גמ' לקבל חרפי ואפלי: (ג) רש"י ד"ה נמצטרפות וכו' כל זמן שהשלח כל"ל ומיותא שהשלח נמקמך: (ד) ד"ה בנית המסס וכו' הכשר עלמו שים בהמסס כל"ל ומיותא בלומו נמקמך: (ה) ד"ה החלוניס וכו' כר"מ באחד באלול לו כר"ש:

לעזי רש"י

לטוג"א, לייטונא"ש [לייטוגרי"ש]. חסה. ציגטולא"א, צנפיר"ץ [צינפיר"ל]. הקיבה השלישית של מעלי גירה. טוטריק"ך [טוריניד"א]. מקולקלת.

רבינו גרשום

סבר לה כר' שמעון דאמר במס' נדה ולד מעליא הוא דכתיב אם נקבה הלד לרבות יוצא דופן: ודלא כר' יוחנן. דפליג עליה התם דאמר מודרי ר' שמעון לענין קדשים שאינו קדוש דלא הוי ולד: במחוסר זמן סבר לה כר' שמעון בן יהודה. דאמר לעיל מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר והרי הוא ככבור כר': מערכת לבנה מפשיטין את המתה השלח שלה ומלבישין את החיה היתום: נתגלה טענא של ר' יהושע ג) וכי עבדי ליה הכי חיי: חזירים. קלפי עלין כקלח אחד: נעלסה. וגרסי' במנחות נושא עולה ונתחטא כלומר נושאה ומעלה לביצתה ונתחטא ומניחה בתוך קן שלה וכשהיא רוצה להטיל ביצתה יורדת לארץ ומטילה בנחת שנאמר כי תעוזב לארץ ביציה אלמא דלא שדיא לה שתשתבר: ההיא דנפלה מוזרתא הואי דלא חששא לזה: שלש גרונות למעשר. כלומר בג' פעמים בשנה מעשרין מעשר בהמה בפרוס הפסח כר': ולמה לא אמרו בא' בתשרי. כלומר כיון דקסברי דבאחד בתשרי ר"ה למעשר בהמה כדאמר בגמרא: כל קבל חדפי אפלי וקייטי. המבכירות מתעברות בתשרי ויולדות בניסן ומתעברין סמוך ללידתן והמאוחרות יולדות בתשרי והיינו פרוס החג וקייטי יולדות בקיץ בפרוס עצרת: ואמאי גורנן בהני זימני:

ג) נלמ"ד דג"ל דוודמ' משום לסיון לעבדי ליה הכי משו"ס ס"ל נ"ל כן.

ל א מיי' פ"ז מהלכות נכורות הלכה ח סמע עשין ריב:
לא ב מיי' פ"ד מהלכות י"ט הלכה כו:
לב ג מיי' פ"ז מהלכות נכורות הלכה ו:
ד [מיי' שם הלכה ז]:

תורה אור השלם

1. בְּנַף רְנָנִים נֶעְלָסָה אֵם אֲבֶרָה חֲסִידָה וְנֹצָה:
איוב לט יג

מוסף רש"י

בר יוכני. עוף גדול הוא מאד (סוכה ה:). **ראש השנה למעשר בהמה.** שעין מעברין מן הטולים כאמה זו על הטולים בחגיכתה, דכתיב (דברים יד) עשר תעשר את כל תבואת זרעך היולא השדה שנה שנה, ואמר מר (לעיל נג:) נאמרי מעשרות הכתוב מדבר, אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן (ר"ה ב.).

שיטה מקובצת

ג) חזרת שבמקומנו יש להם ס' רבוא קלפים בבית המסס שלו נ"א כל הס"י שבידי ששים רבוא קליפי עלין תיש שבמקומנו יש להם ס' רבוא קלפים בבית המסס שלו כר' ומי שדיא ליה ופי' רש"י ז"ל שבידי מורים על נוסחא זאת עיין בגליון בשולי הדף ובקצת ספרים בגמרא של קלף כתוב יתוש שבמקומנו יש להם ס' רבוא קליפים וכר' עי' בתוס' מנחות ס"ו ב': ד) נעלסה נושא עולה ונתחטא אמר: ג) למה אמרו שלש: ה) נ"א בס"י כולם וולד מעליא הוא וישבין עליו ימי טומאה וימי טהרה וגבי בהמה נמי לידה מעליא הוא לקדשים ודלא כר"י דאמר בפ' יוצא דופן מודה הוא ר"ש לענין קדשים: כרבי שמעון דאמר דנכנס לדיר וכר' נ"א כר"ש בן יהודה דאמר בפ' דלעיל מחוסר זמן נכנס לדיר להתעשר והרי הוא ככבור והד"ה והשלח כר' לחרץ נמחק: ה) מקום הס"ד ומה"ד במקומינו כשהבהמה מתה מחמת לידה מפשיטין עור האם כר': ו) תי' שהעור נמחק: ז) ליה פרוס לעולם תי' זמנו נמחק: ח) מינה דערב הפסח: ט) ולמה אמרו בכ"ט באלול ולא אמרו: י) מפני הקרבנות: יא) מיבעי לן שלשים יום: יב) דנפקא לן פ"ק דפסחים מהא דנביא עומד כו' ומזהיר על פסח שני ועיקר הלכות פסח שני לשחיטת הפסח בי"ד באייר ושתי שבתות נמי דרשב"ג: יג) על הפסח דעיקר דרשא דפסח תי' הלכות נמחק: יד) אחרים וע"ק דבפ' בתרא דמגילה דמשמע התם: טו) מתני' דבאחד באדר משמיעין על השקלים ומפרש דכיון דאמר מר בחמשה עשר בו השולחנות יושבין במדינה כו' משום שולחנות מקדימין והנוסחא שהוא בדפוס כתב בשם ס"א: טז) עצמה קשה מגופה דלרבנן הא דמשמיעין מאחד באדר על השקלים משום תרומה חדשה דאחד בניסן ואין כאן שלשים יום בלא: יז) עיקר הי"ט להתחיל השתי שבתות: יח) על הפסח היינו על שחיטת הפסח: יט) חכמים הזמן: כ) כיון שהדבר: כא) החשבון מכ"ט יום באדר ותדע דאע"ג דלר"ש הוי אדר פעמים מלא ופעמים חסר לא משתמיט שישתנה בכך: